

POSITION PAPER PLAN VAN AANPAK INZAMELING STATIEGELDBLIKJES

Per 31-12-2022 zal er statiegeld worden geheven op drankblikjes. Zwerfinator heeft hier jarenlang voor gestreden en juicht dit toe. Blikjes vertegenwoordigen een groot deel van het zwerfafval dat sterk verminderd zal worden bij een goede uitvoering. Het Afvalfonds Verpakkingen heeft eind 2021 een plan gepubliceerd waarbij statiegeldblikjes buiten de supermarkt moeten worden ingeleverd. Vanuit de ervaringen die zijn opgedaan door jarenlang onderzoek naar zwerfafval is Zwerfinator erg kritisch over dit plan. De belangrijkste bezwaren zijn de volgende:

1. Innamepunten buiten de supermarkt zijn zwerfafvalmagneten
2. Onderminning statiegeldsysteem door gebrek aan goede service
3. Benodigde aantal machines is niet afgestemd op piekbelasting
4. Het systeem is niet logisch, fijnmazig en klantvriendelijk

Toelichting op deze bezwaren alsmede een aantal adviezen vindt u hieronder.

Dirk Groot
Zwerfinator

1 - INNAMEPUNTEN BUITEN DE SUPERMARKT ZIJN ZWERFAFVALMAGNETEN

De directe omgevingen van supermarkten zijn nu al vaak zwerfafval-hotspots. Bij de innamepunten zullen niet geaccepteerde blikjes en ander afval worden achtergelaten zoals bij alle openbare inzamelpunten van afval en dit gebeurt zelfs in de supermarkt bij de statiegeldmachines. Dit trekt weer ander afval aan. Veel supermarkten geven weinig prioriteit aan het schoonhouden van de omgeving en dit zal rond de statiegeld-automaten niet veel anders zijn. Bij innamepunten op gemeentegrond zal de verantwoordelijkheid worden afgeschoven op de gemeente. Zo worden deze inname-apparaten zwerfafvalmagneten en belanden we van de regen in de drup.

2 - ONDERMIJNING STATIEGELDSYSTEEM DOOR GEBREK AAN GOEDE SERVICE

Het aantal plastic flesjes in het zwerfafval is sinds 1 juli 2021 in de onderzoeken van Zwerfinator met 70% afgenomen. De afname van de soorten plastic flesjes waar statiegeld op zit zelfs al met 85%. Mensen gooien de flesjes minder snel weg en de flesjes die toch op straat terecht komen worden snel opgeraapt door anderen. Een deel van deze flesjes is beschadigd en wordt niet geaccepteerd door de statiegeldmachines omdat er ook gescand wordt op vorm. Bij veel (maar lang niet alle) supermarkten wordt dit verholpen middels assistentie door het personeel.

Blikjes raken sneller vervormd dan plastic flesjes. Waar moet men straks heen met de niet door de machine geaccepteerde statiegeldblikjes? Logisch is dat men naar de dichtstbijzijnde supermarkt gaat. Vraag is of deze blikjes daar dan worden ingenomen. In het plan wordt hierover niets vermeld. Buiten openingstijden van de supermarkten kan men sowieso nergens heen. Resultaat zal zijn dat de animo om gedeukte of beschadigde blikjes van straat op te rapen zal verdwijnen omdat deze geen geld opleveren.

Een machine die 365 dagen per jaar met ruimere openingstijden operationeel moet zijn, moet bestand zijn tegen alle weertypen en ook tegen vandalisme. Machines in storing en kapotte innamepunten zonder adequate en snelle service ondermijnen een goede werking van het statiegeldsysteem.

3 - BENODIGDE AANTAL MACHINES IS NIET AFGESTEMD OP PIEKBELASTING

In het plan wordt de aanname gedaan dat elke Nederlander gemiddeld evenveel blikjes inlevert. Niet iedereen gebruikt evenveel blikjes. Uit zwerfafvalanalyse blijkt daarnaast dat het aantal gebruikte blikjes varieert per wijk, omgeving, jaargetijde en ook wordt beïnvloed door variabelen als weer, vakanties, feestdagen, festiviteiten et cetera. Om piekbelasting op te kunnen vangen moet worden uitgegaan van een maximaal benodigde capaciteit. Er zullen hiervoor meer machines nodig zijn dan nu is berekend of de logistieke dienst zal 365 dagen per jaar gedurende ruime openingstijden paraat moeten staan en snel ter plekke kunnen zijn. Dit heeft hoge kosten en indien hier niet in wordt voorzien zullen volle machines ook leiden tot een ondermijning van het statiegeldsysteem. In de supermarkten zelf kan piekbelasting veel flexibeler en goedkoper worden opgevangen

4 - HET SYSTEEM IS NIET LOGISCH, FIJNMAZIG EN KLANTVRIENDELIJK

Niet logisch. De huidige statiegeldmachines kunnen ook blikjes innemen. Indien er ruimteproblemen zijn, dan is het mogelijk de machines zo aan te passen dat de blikjes en flesjes direct na inname worden geplet. Er bestaat al een logistieke stroom waarmee niet alleen statiegeldflessen, maar ook ander leeggoed en karton en plastic worden afgevoerd bij de supermarkten. De blikjes kunnen worden opgenomen in dit systeem en hiervoor hoeven dan geen aparte wagens worden ingezet om de inname-apparaten buiten de supermarkten te legen.

Niet fijnmazig. Er zijn 3.000 verplichte innamepunten voor blikjes gepland. Voor de plastic flesjes zijn er volgens Statiegeld Nederland 12.000 verplichte innamepunten gepland. Dit betekent dat er vier keer zoveel verplichte innamepunten voor plastic flesjes dan voor blikjes terwijl er ruim twee keer zoveel blikjes worden verkocht als plastic flesjes. Dit plan levert niet de fijnmazigheid die essentieel is voor een goed werkend statiegeldsysteem.

Niet klantvriendelijk. Het zal tot veel onbegrip en verwarring leiden bij de consument als blikjes op een andere plaats moeten worden ingeleverd dan plastic flesjes en men moet er vaak ook extra voor lopen. In geen enkel ander land met statiegeld moeten de flesjes en blikjes op verschillende locaties worden ingeleverd. Ook is het voor de consument verre van logisch als het uitkeren van het statiegeld bij blikjes op een andere manier gebeurt dan bij de plastic flesjes.

ADVIEZEN

1. Investeer in de statiegeldmachines in de supermarkten, zorg ervoor dat ze worden vervangen of omgebouwd naar machines die alle blikjes en plastic flesjes met statiegeld altijd herkennen en die de blikjes en flesjes direct pletten zodat er minder ruimte nodig is om deze op te slaan.
2. Breid het systeem van innamepunten zo uit dat het echt fijnmazig wordt, zodat dat de blikjes worden ingenomen op logische plekken waar veel mensen komen, zoals benzinstations, treinstations, pretparken, to-go supermarkten et cetera.
3. Zorg ervoor dat de machines in de supermarkten ook zijn voorbereid op de inname van drankkartons en overige drankverpakkingen zoals de kant-en-klare bekers en de knijpzakken.